

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΚΩΜΙΚΟ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΕΛΙΟΥ

Κείμενο

Όταν η γελοιογραφία συναντά την εκπαίδευση

Το παρακάτω κείμενο υπογράφεται από την κ. Τρύφωνος Κ. και έχει δημοσιευτεί στις 14.6.2020 στον ιστότοπο philenews.gr.

Η γελοιογραφία είναι ένα είδος μιας αλλιώτικης γλώσσας, ένας κρυφός ποταμός, αλλά, ωστόσο, ρέει γιατί αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο έκφρασης. Ανήκει στην κατηγορία των λεγόμενων γραφικών τεχνών και ως αυτοτελής τέχνη παρουσιάζεται κυρίως από το τέλος του 16ου αιώνα. Ο σκιτσογράφος, μέσω της γελοιογραφίας, στοχεύει κυρίως στη διακωμώδηση κάποιων προσώπων και καταστάσεων, καθώς και στην κριτική των κακώς κειμένων.

Ο γελοιογράφος, χρησιμοποιώντας αντί του λόγου το σχέδιο, προσπαθεί να παρουσιάσει, από την κωμική τους πλευρά, γεγονότα από πολιτικές ή άλλες καταστάσεις. Κατά κύριο λόγο, η γελοιογραφία είναι είτε πολιτική είτε κοινωνική. Αφενός, η πρώτη διακωμωδεί πολιτικά πρόσωπα και στοχεύει, κατά βάση, στην πληροφόρηση του κοινού για τυχόν παραπλάνησή του από δημαγωγούς πολιτικούς για δικό τους όφελος. Αφετέρου, η κοινωνική γελοιογραφία κρίνει κοινωνικές καταστάσεις ή παρέκτροπα¹ (μόδα, μιμητισμός, καταναλωτισμός, κτλ)

Η παρουσία της γελοιογραφίας στο μάθημα, ανάμεσα σ' άλλα, θα προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών για το πρόσωπο, κατάσταση, γεγονός που αναφέρεται και θ' αποτελέσει κίνητρο για το μάθημα ή ακόμη και για προσωπική μελέτη. Θα δώσει ακόμη την ευκαιρία για προβληματισμό των μαθητών, αφού ό, τι καυτηριάζεται, διακωμωδείται ή γίνεται αντικείμενο κριτικής σίγουρα αποτελεί το επίκεντρο ενδιαφέροντος, γι' αυτό, άλλωστε, τράβηξε και την προσοχή του γελοιογράφου. Θα βοηθήσει ακόμη στη διεξαγωγή συζήτησης μεταξύ των μαθητών, με θέμα, για παράδειγμα, αν και κατά πόσο ο

¹παρέκτροπο: οτιδήποτε βγαίνει από τον ορθό δρόμο

γελοιογράφος έχει ή όχι δίκαιο να (κατα)κρίνει πρόσωπα και καταστάσεις. Οι μαθητές για την υποστήριξη των θέσεων τους μπορούν να παρουσιάζουν επιχειρηματολογία, που θα στηρίζεται σε ιστορικές μαρτυρίες. Θα κατανοήσουν ακόμη ότι, στην ουσία, ο γελοιογράφος με το έργο του εκφέρει μια άποψη, όπως ακριβώς γίνεται με τον προφορικό ή το γραπτό λόγο, κι ότι υπάρχει πιθανότητα να υπάρχει έντονο το στοιχείο του υποκειμενισμού. Θα βοηθήσουν, τέλος, ν' αντιληφθούν πράγματα (αίτια, αφορμές, κίνητρα, διαδικασίες κτλ), να εντοπίζουν το ουσιώδες και να το συγκροτούν στη μνήμη με τη βοήθεια της εικόνας.

Η επιτυχής ή ανεπιτυχής σύλληψη μιας γελοιογραφίας κρίνεται βάσει του κατά πόσο ο σκιτσογράφος προσέγγισε και αφουγκράστηκε το πνεύμα της κοινωνίας. Το λεκτικό και συνάμα οξύ κριτικό πνεύμα του σκιτσογράφου αναδεικνύει τη δύναμη και την αξία της γελοιογραφίας. Ο γελοιογράφος, αν είναι επιτυχημένος, μπορεί να δημιουργήσει οπτικά μια επανάσταση, έναν ξεσηκωμό, να διεγείρει το πάθος του. Άλλωστε, ο Γάλλος μυθιστοριογράφος και συγγραφέας Ανατόλ Φρανς, ο οποίος χρησιμοποίησε την ειρωνεία ως μέθοδο στα κείμενα του, είπε το εξής: «Πάντα προτιμούσα την τρέλα των παθών από τη σοφία της αδιαφορίας». Συνεπώς, αν δεν υπάρχει ενέργεια η οποία θα ξεσηκώσει τον ίδιο το σκιτσογράφο και τα μηνύματα μιας γελοιογραφίας είναι αόριστα και ακατανόητα, τότε το έργο αποτυγχάνει να εκπληρώσει το σκοπό της δημιουργίας.

ΘΕΜΑ 2β

Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου αναφέρεται πως «η γελοιογραφία είναι ένα είδος μιας αλλιώτικης γλώσσας, ένας κρυφός ποταμός, αλλά, ωστόσο, ρέει γιατί αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο έκφρασης». Να βρεις δύο φράσεις στις οποίες η λειτουργία της γλώσσας είναι συνυποδηλωτική/μεταφορική (μονάδες 6). Ποιο είναι το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που δημιουργεί στον αποδέκτη του μηνύματος αυτού του είδους η διατύπωση; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3

Με αφορμή το κείμενο, να γράψεις ένα άρθρο 250-300 λέξεων στο ιστολόγιο του σχολείου σου, στο οποίο να εκθέτεις τεκμηριωμένα τη γνώμη σου σχετικά με το αν η χρήση των γελοιογραφιών είναι χρήσιμη για την ανανέωση του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών κατά τη διδασκαλία.

Μονάδες 40